

Source sheet for TGS #49 "Eretz Yisrael, according to the Rambam"

- (א) ת"ר לעולם ידור אדם בא"י אפי' בעיר שרובה עובדי כוכבים ואל ידור בחו"ל ואפילו בעיר שרובה ישראל, שכל הדר בארץ ישראל דומה כמי שיש לו אלוה וכל הדר בחוצה לארץ דומה כמי שאין לו אלוה, שנא' (ויקרא כה) לתת לכם את ארץ כנען להיות לכם לאלהים וכל שאינו דר בארץ אין לו אלוה? אלא לומר לך כל הדר בחו"ל כאילו עובד עבודה זרה. וכן בדוד הוא אומר (שמואל א כו) כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת ה' לאמר לך עבוד אלהים אחרים – וכי מי אמר לו לדוד לך עבוד אלהים אחרים?! אלא לומר לך כל הדר בחו"ל כאילו עובד עבודת כוכבים (כתובות דף קי ע"ב)
- (ב) לעולם ידור אדם בארץ ישראל, אפילו בעיר שרובה גויים; ואל ידור בחוצה לארץ, ואפילו בעיר שרובה ישראל: שכל היוצא לחוצה לארץ כאילו עובד עבודה זרה, שנאמר "כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת ה' לאמר לך עבוד אלהים אחרים" (הלכות מלכים, פ"ה הי"ב)
- (ג) וכבר הזהירו חז"ל שלא ידור אדם במדינה שאין בה עשרה צדיקים חסידים... אבל אם היה המקום מן הגוים וישראל עומד שם – על אחת כמה וכמה שהוא חייב לצאת מאותו מקום, וללכת למקום טוב... וכבר פורש על ידי הנביאים שכל הדר בין הכופרים שהוא כמותם, וכן אמר דוד ע"ה "כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת ה' לאמר לך עבוד אלהים אחרים," הנה שקל דירתו בן הגוים כאילו עובד עבודה זרה (איגרת השמד, איגרות הרמב"ם, מהדורת שילת, ח"א עמ' נו)
- (ד) לעולם ידור אדם בארץ ישראל אפילו בעיר שרובה גוים ולא ידור בחוצה לארץ אף בעיר שרובה ישראל, שחוצה לארץ דירת קבע לגוים ולעובדי האלילים ואי אפשר שלא ללמוד מדרכיהם (מאירי כתובות דף קיא ע"א)
- (ה) זאת היא ללא ספק הסיבה העצמותית והמיידיית להסתלקות הנבואה בזמן הגלות. איזו עצלות או עצבות עשויה להיות לאדם במצב קשה יותר מהיותו עבד קנוי ומשועבד לבורים... וזאת גם הסיבה לחזרת הנבואה אלינו לימות המשיח מהרה יגלה, כאשר הבטיח (מו"נ ח"ב פל"ו)
- (ו) אמרו חכמים אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שיעבוד מלכויות בלבד (הלכות מלכים פ"ב הי"ב)
- (ז) אבל חיוב הארץ בשביעית ובמעשרות, אינו אלא מפני שהוא כיבוש רבים; וכיון שנלקחה הארץ מידיהם בטל הכיבוש ונפטרה מן התורה מן המעשרות ומן השביעית, שהרי אינה ארץ ישראל (הלכות בית הבחירה, פ"ו הט"ז)
- (ח) ארץ ישראל האמורה בכל מקום היא הארצות שכובש אותן מלך ישראל או שופט או נביא מדעת רוב ישראל, וזה הוא הנקרא כיבוש רבים (הלכות תרומות פ"א הי"ב)

ט) מצות עשה היא לאבד עבודה זרה, ומשמשיה, וכל הנעשה בשבילה... ובארץ ישראל, מצוה לרדוף אחריה עד שנאבד אותה מכל ארצנו; אבל בחוצה לארץ אין אנו מצווין לרדוף אחריה, אלא כל מקום שנכבש אותו נאבד כל עבודה זרה שבו (הלכות ע"ז רפ"ז)

י) הדר בבבל כאילו דר בארץ ישראל שנאמר (זכריה ב) הוי ציון המלטי יושבת בת בבל (כתובות דף קיא ע"א)

יא) תני רבי חייא מאי דכתיב (איוב כח) אלהים הבין דרכה והוא ידע את מקומה יודע הקדוש ברוך הוא את ישראל שאינן יכולין לקבל גזירות אכזריות אדום לפיכך הגלה אותם לבבל. ואמר רבי אלעזר לא הגלה הקדוש ברוך הוא את ישראל לבבל אלא מפני שעמוקה כשאל שנאמר (הושע יג) מיד שאול אפדם ממות אגאלם. רבי חנינא אמר מפני שקרוב לשונם ללשון תורה. רבי יוחנן אמר מפני ששיגרון לבית אמן משל לאדם שכעס על אשתו להיכן משגרה לבית אמה, והיינו דרבי אלכסנדר דאמר שלשה חזרו למטעתן אלו הן ישראל כסף מצרים וכתב לוחות... עולא אמר כדי שיאכלו תמרים ויעסקו בתורה (פסחים פז ע"ב)

יב) וישבו תורתן בבבל מן אותה שעה עד היום... ובאת עד בבל שם תנצלי... ללמדך שמשם מתחלת הגאולה, משם עולין לירושלים (תנחומא נח סימן ג)

יג) כל הדר בבבל כאילו דר בארץ ישראל, שכל מה שאמרו לא אמרו אלא מפני שסתם חוצה לארץ אין חכמה ויראת חטא מצויין בה לישראל לרוב הצרות ועול הגלויות שסובלים שם, אלא אם כן על ידי עמל גדול וצער גלגול סבל הצרות... וסתם ארץ ישראל חכמה ויראת חטא מצויין בה (מאירי כתובות דף קיא ע"א)

יד) א"ר ירמיה בר אבא א"ר יוחנן כל המהלך ארבע אמות בארץ ישראל מובטח לו שהוא בן העולם הבא. ולר' אלעזר צדיקים שבחוץ לארץ אינם חיים? אמר רבי אילעא ע"י גלגול. מתקיף לה ר' אבא סלא רבא גלגול לצדיקים צער הוא! אמר אביי מחילות נעשות להם בקרקע (בראשית מז) ונשאתני ממצרים וקברתני בקבורתם (כתובות קיא ע"א)

טו) כשרין שבבבל א"י קולטתן כשרין שבשאר ארצות בבל קולטתן... לענין קבורה (שם)

טז) ראוי היה רבינו שתשרה עליו שכינה אלא שבבל גרמה ליה. מתיב רב נחמן בר חסדא ואמרי לה רב חנן בר חסדא (יחזקאל א) היה היה דבר ה' אל יחזקאל בן בוזי הכהן בארץ כשדים. טפח ליה אבוה בסנדליה א"ל לאו אמינא לך לא תיטרוד עלמא – מאי היה? שהיה כבר (מו"ק דף כה ע"א)

יז) רבים חשבו כי מעלת ארץ ישראל הלא היא בהיות ארץ ישראל בתוכה, ושתעדר מעלתה בהעדרם. ונמשך זה להם ממה שחשבו כי ענינה אלא רק מפני שמירת בני ישראל המצוות בה, לא שתהיה שמירת המצוות בתוכה נמשכת למעלתה. וזה טעות בידם. אבל דע, כי שלימות ארץ ישראל היא בעצמותה ממש (ברית הלוי לר' שלמה אלקבץ, הגדה של פסח, לבוב תרכ"ג, עמ' מא)

- יח) אילו אפשר דרך משל שבני ארץ ישראל יעדרו מארץ ישראל – חלילה לאל מעשות זאת, כי הוא הבטיח שלא ימחה אותות האומה מכל וכל (סה"מ מ"ע קנג)
- יט) שאין קרוי קהל אלא בני ארץ ישראל (הלכות שגגות פי"ג ה"ב)
- כ) לפי שבני ארץ ישראל הם אשר נקראין קהל, והי קראם כל הקהל ואפילו היו עשרה אחדים (פיה"מ בכורות פי"ד ה"ג)
- כא) ויחזרו כולם לדת האמת (הלכות מלכים פי"ב ה"א)
- כב) המלך המשיח עתיד לעמוד, ולהחזיר מלכות בית דויד ליושנה הממשלה הראשונה, ובונה מקדש, ומקבץ נדחי ישראל (שם פי"א ה"א)
- כג) כי שבעים קטדראות הם שבעים שרי מעלה, אבל לעתיד הכל תחת יד הקב"ה לבדו, וכל העולם בבחינת ארץ ישראל... כי אתה תנחל רצה לומר כי כל העולם יהיה בבחינת נחלה זו ירושלים (ויואל משה, מאמר ישוב א"י סימן קי)